

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija

Vietrades komanda "nēbetjā"

Jānis Ķīnasts (pilsētplānošana-vietrade)

Ieva Rozentāle (radošā ekonomika)

Toms Ūdris (arhitektūra)

Alise Upmale (mākslas zinātne)

Inese Elīza Ozoliņa & Emīlija Strazdiņa (ģeogrāfija)

Priekuļi, 2016

Saturs

Ievads	3
Struktūra	5
Plānošanas dokumentu ietvars	8
Jēdzieni un metodes	10
Jēdzieni.....	10
Metodes	12
Projekta konteksts	14
Aktuālā teorija un pamatojums Priekuļu ciema kontekstā	17
Vietrades kā stratēģiskās plānošanas un dizaina ieviešanas metodes izklāsts.....	17
Teorētiskais pamatojums	17
Konceptuālais ietvars.....	17
Prakses apraksts	18
Pilsētplānošanas un dizaina tendenču apskats un piemēri	20
Kopā-strādāšanas telpas „DarbaVieta”	21
Kopa-strādāšanas telpas „Skola6”	22
Radošo industriju centrs „D10” (projekts)	23
Pop-Up arhitektūras instalācija „Mierīgi”	25
Project for Public Spaces (PPS), ASV	26
Rūjienas kultūras nama skvērs	29
Rūjienas speciālā pirmsskolas izglītības iestāde „Vārpiņa”, projekts	30
„ManaRīga” pagalmu apdzīvošanas projekti Zolitūdē, Vecmīlgrāvī un Torņkalnā	31
Eko-kempings Reikjavīkā, Islande	32

Tirgus laukums, Jaunpiebalgas novads	33
Neikenkalna dabas koncertzāle Dikļos	34
Tērvetes skatu tornis.....	35
Priekuļu novada plānošanas dokumentu un esošās situācijas analīze ilgtspējīgas attīstības kontekstā	37
Lokāli risināmo problēmu un pieejamo resursu izvērtējums	39
Risinājumi	41
Pamatojums.....	41
Priekuļu ciema identitāte un vietzīmes.....	43
Vizuālā komunikācija	44
Sauklis	45
Publiskā ārtelpa	47
Brīvās teritorijas	50
Priekuļu vārti	50
Saules parka paplašinājums un Cēsu prospekts	51
Priekuļu centrs – multifunkcionāla estrāde, paviljoni un kempings.....	52
Pašvaldības ēka „Knēžas”	53
„Knēžas” kā Priekuļu un Gaujas nacionālā parka attālinātā darba telpas un radošā rezidence.....	57
Ieviešanas scenāriji un vadlīnijas	58
Optimālais scenārijs	58
Mērenais scenārijs	59
Rūkošais scenārijs	60
Biznesa modelis	61

Levads

Projekts “Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija” ir **atvērts** un drosmīgs aicinājums uz Priekuļu ciemu paraudzīties citādāk, kā ierasts klasisku pilsētplānošanas un vides dizaina pieeju ietvaros, kas lielākoties fokusējas uz vides telpiskajiem un estētiskajiem aspektiem, ignorējot to, kas slēpjas aiz šādām *fasādēm*.

Šis dokuments ir atšķirīgs ar to, ka ir ticis veidots kā vietrades projekts, kas, vienkārši izsakoties, paredz daudz lielāku uzmanības pievēršanu tieši **vietām** kā daudzdimensionāliem un unikāliem telpas apstākļiem, ko raksturo ne tikai fiziskās dimensijas, bet arī *vietas gars*¹ un atmosfēra, cilvēku pieķeršanās, vides identitāte, kultūras stāsti, plaša spektra emocijas un dažādi citi pilsētvidi raksturojošie kvalitatīvie aspekti, kā piemēram tautsaimniecības, vides, sabiedrības un kultūras dimensijas.

Līdz ar to šis projekts Priekuļu ciema attīstību iztirzā gan telpiskos (kvantitatīvos), gan vietu² (kvalitatīvos) mērogos, kas, savukārt, izvirza uzdevumu un nosacījumu ikvienam šīs koncepcijas lasītājam **uzdrīkstēties iztēloties** tādus Priekuļus, kas ir ne vien pamats vēsturiskam, bet arī uz nākotni vērstam lepnumam, kura radīšanā iesaistāma visa vietējā sabiedrība.

Ar to domājot, ka mūsdienu ģeopolitisko notikumu kontekstā Priekuļi ir ne vien vieta, ko sargāt un ar kuru lepoties, bet arī ar ko strādāt un **pārveidot** tādā veidā, kas ir harmonisks dabai, sociāli iekļaujošs sabiedrībai, kultūras saturu ģenerējošs institūcijās un finansiāli ilgtspējīgs visiem ekonomisko aktivitāšu dalībniekiem.

Tomēr pāri visam šis projekts nav mēģinājums neiederīgi un nekritiski piedāvāt nereālas idejas, kas robežojas ar utopijām. Drīzāk ir nepieciešama kolektīva pašvaldības un vietējo iedzīvotāju **diskusija** un vienošanās, ka šis var būt sākums uz kā būvēt jau pavisam citādu plānošanas procesu un tā prioritātes, par pamatu ņemot vietas kritiskā satura atklāšanu, konteksta kartēšanu, drosmīgu lēmumu pieņemšanu un pašpietiekamu Priekuļu eksistenci vismaz tuvākā gadsimta laikā.

„Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija” ir dokuments, kas lietojams kā rīcību karte, darba materiāls un vadlīnijas turpmākam pašvaldības darbam, radot Priekuļus par **vietu, kur palikt!**

¹ Genius Loci

² Topogrāfiskos, topoloģiskos

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija. Vietrades komanda „nēbetjā”, 2016

1. attēls. Priekuļu Vārti. Aerofoto uzņemts 28.08.16.

Struktūra

Šis projekts ir lasāms secīgi un kopā ar tā pielikumiem (lielizmēra arhitektūras planšetēm, kurās dažādos mērogos attēloti piedāvātie risinājumi), kas ir neatņemama darba sastāvdaļa un papildinājums. Tomēr arī pašam dokumenta sējumam piemīt specifiska struktūra, ko veido:

- 1.daļa, kas atbild uz jautājumu **kur mēs atrodamies** un tā sastāv no:
 - Ievada;
 - Struktūras izklāsta;
 - Plānošanas dokumentu ietvara;
 - Jēdzienu un metožu skaidrojuma;
 - Projekta konteksta;

- 2.daļa, kas atbild uz jautājumu **kāpēc kaut kas ir jādara** un tā sastāv no:
 - Aktuālās teorijas un pamatojuma Priekuļu ciema kontekstā;

- 3.daļa, kas atbild uz jautājumu **kas ir darāms** un tā sastāv no:
 - Identitātes, publiskās ārtelpas, brīvo teritoriju un ēkas „Knēžas” atfīstības risinājumiem;

- 4.daļa, kas atbild uz jautājumu **kā tas vislabāk izdarāms** un tā sastāv no:
 - Ieviešanas scenāriju un vadlīniju apskata;

- 5.daļa, kas atbild uz jautājumu **kuri ir iesaistāmi darīšanā** un tā sastāv no:
 - Iespējamā biznesa modeļa

Šie jautājumi arī veido projekta ietverošo pieeju, ar to palīdzību visā sējuma griezumā iztirzājot šī projekta risinājumus.

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija. Vietrades komanda „nēbetjā”, 2016

2. attēls. Priekuļu Centrs. Aerofoto uzņemts 28.08.16.

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija. Vietrades komanda „nēbetjā”, 2016

3. attēls. Priekuļu Valsts tehnikuma, mazdārziņu un Lāčplēša ielas rajona apbūves ainava. Aerofoto uzņemts 28.08.16.

Plānošanas dokumentu ietvars

Koncepcijas un stratēģijas izstrādē ņemti vērā šādi likumi, normatīvie akti un telpiskās un kultūrpolitikas plānošanas dokumenti:

- Likumi:
 - Attīstības plānošanas sistēmas likums³;
 - Teritorijas attīstības plānošanas likums⁴;
 - Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi⁵;
 - Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā⁶
- Plānošanas dokumenti:
 - Starptautiska līmeņa:
 - “AGENDA 21”. ANO, 1992⁷;
 - Olborgas harta, 1994⁸;
 - Leipcigas harta, 2007⁹
 - Nacionāla līmeņa:
 - Ilgtermiņa konceptuālais dokuments - Latvijas izaugsmes modelis¹⁰;
 - Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam¹¹;
 - Latvijas nacionālais attīstības plāns 2014. - 2020. gadam¹²;

³ <http://likumi.lv/doc.php?id=175748>

⁴ <http://likumi.lv/doc.php?id=238807>

⁵ <http://likumi.lv/doc.php?id=256866>

⁶ <http://likumi.lv/doc.php?id=197033>

⁷ <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf>

⁸ http://ec.europa.eu/environment/urban/pdf/aalborg_charter.pdf

⁹ http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/themes/urban/leipzig_charter.pdf

¹⁰ http://helios-web.saeima.lv/bi8/lasa?dd=LM0815_0#b

¹¹ http://helios-web.saeima.lv/bi8/lasa?dd=LM0815_0#b

¹² http://www.varam.gov.lv/lat/pol/ppd/ilgtsp_att/?doc=13858

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija. Vietrades komanda „nēbetjā”, 2016

- Nozaru politikas plānošanas dokumenti:
 - Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādnes 2014. - 2020. gadam¹³;
- Reģionālā līmeņa plānošanas dokumenti¹⁴:
 - Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030;
 - Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2014-2020;
- Vietējā līmeņa plānošanas dokumenti¹⁵:
 - Priekuļu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2030.gadam;
 - Priekuļu novada attīstības programma 2015.-2012.gadam;
 - Priekuļu ciema detālplānojums;
 - Priekuļu pagasta detālplānojums;
 - Priekuļu novada pašvaldības publiskie pārskati;
- Standarti:
 - Latvijas standarts LVS 190-9 “Ceļu projektēšanas noteikumi. 9. daļa: Velosatiksmē”

¹³ <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=4823>

¹⁴ [http://www.vidzeme.lv/lv/pazinojums par pilnveidoto vidzemes planosanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2014 2030 gadam un attīstības programmas 2014 2020 gadam dokumentu projektu nodosanu atkartotai publiskajai apspriesanai](http://www.vidzeme.lv/lv/pazinojums+par+pilnveidoto+vidzemes+planosanas+reģiona+ilgtspējīgas+attīstības+stratēģijas+2014+2030+gadam+un+attīstības+programmas+2014+2020+gadam+dokumentu+projektu+nodosanu+atkartotai+publiskajai+apspriesanai)

¹⁵ <http://www.priekuli.lv/>

Jēdzieni un metodes

Jēdzieni

Priekuļu ciems (pēc klasifikācijas lielciems)

Lauku apdzīvota vieta, Priekuļu novada administratīvais centrs ar **2284 deklarētiem iedzīvotājiem**¹⁶, atrodas 4km attālumā uz Rietumiem no Cēsīm. Lielciems ir vieta ar kompaktu apbūvi visā teritorijā vai tās daļā un apvienojošu nosaukumu (vienlaikus katrai mājai var būt savs atsevišķs nosaukums). Parasti lielciemā ir attīstīta infrastruktūra (skola, pagasta padome, pasts, ārstniecības iestādes, veikali utt.) un vismaz 400 pastāvīgo iedzīvotāju.¹⁷

Identitāte

Vērtību, apstākļu un raksturlielumu kopums, kas definē konkrētu personu, šādu personu grupu, sabiedrību un tās daļu vai papildinoši – to **dzīves vidi**. Filozofiskajā tradīcijā par identitāti sauc pretnostatījumu ārējām (citām) entitātēm, kas ļauj no tām atšķirties. Jautājums par esošo un vēlamo Priekuļu identitāti tika iekļauts kvalitatīvā aptaujā, kurā piedalījās 232 cilvēki, bet pilnas un izvērstas atbildes uz visiem 11 atvērtajiem jautājumiem sniedza 94 respondenti¹⁸.

Publiskā ārtelpa

Publiskā ārtelpa ir vide, kurā uzturamies ārpus mūsu mājām un darba vai mācību telpām. To ierasti veido mobilitātes struktūras (ielu telpa un citi savienojumi), apstādījumu un dabas (rekreācijas), kā arī publiskās apbūves teritorijas. Vēlamā gadījumā publiskā ārtelpa ir fīkļveida struktūra, kas iekšēji ir droši savienota ar tādu infrastruktūru, kas ir ērti pieejama visiem cilvēkiem neatkarīgi no to ienākumu lieluma, sociālās piederības vai vecuma un fiziskās sagatavotības.

¹⁶ Dati uz 13.09.2016. Avots: Priekuļu novada pašvaldība

¹⁷ Ciemu klasifikācija

¹⁸ Aptaujas rezultāti tiek iztirzāti *risinājumu daļā*

Koncepcija

Vizionārs redzējums, kas vēl pirms estētiskās detalizācijas iztirzā projekta ētisko kontekstu, kritisko saturu, jēgpilnumu un pamatotību, pieejamos resursus, risināmās problēmas un uz tā pamata piedāvā konkrētus risinājumus, kas sakņojas savstarpējā integritātē un izvēlētās vietas ilgtspējas nodrošināšanā, tomēr nav galīgi un ir pielāgojumi pēc situācijas – adaptējami.

Stratēģija

Veicamo darbību plāns.

Telpa

Kvantitatīvs un homogēns jēdziens (viendabīgs un neatdalāms no vietas), ko raksturo augstums, garums, platums un citas kvantitatīvi izmērāmas dimensijas (teritorija, platība) un procesi (kustība).

Vieta

Kvalitatīvs un topogrāfisks jēdziens (heterogēns, daudzveidīgs un neatdalāms no telpas), lokācija un atrašanās punkts telpā, kā arī daudzdimensiju apstākļu kopums kas to raksturo. Piemēram, identitāte un piederība (kopienas), vietas sajūtas un gars (atmosfēra), emocijas un intimitāte. Arī psihogeogrāfisks jēdziens, piemēram:

„Manā galvā tam vairs nav vietas!” vai „Vārds vietā!”, vai „Katram sava vieta.”

Kopiena

Cilvēku un citu dzīvo būtņu sabiedrības daļa, ko saista vienota dzīves vide (izšķiramas robežas telpā), ikdienas paradumi (ekonomika, politika) un vietējās vērtības (sabiedrība, kultūra).

Metodes

Kritiski svarīgo jautājumu uzdošana – metode, kas veido vietrades prakses pamatus, katru potenciālo vietu tās radīšanas procesā aplūkojot caur šādu, secīgi uzdotu jautājumu prizmu:

KUR / KAD – iztīrā projekta atrašanās vietu laikā un telpā, ņemot vērā ne tikai fizisko, bet arī mentālo vidi;

KĀPĒC – iztīrā projekta pamatotību un jēgpilnumu;

KAS – iztīrā projekta kritisko saturu

KĀ – iztīrā projekta ieviešanas stratēģiju

KURI – iztīrā projekta ieviešanā iesaistāmo un mobilizējamo kopienu

SVID analīzes adaptācija – SVID analīzes pieeja, to vienkāršojot, stiprās puses un iespējas apvienojot lokāli pieejamos resursos un vājās puses un draudus apvienojot lokāli risināmās problēmās;

Četras ilgtspējas dimensijas – projekta kartēšanas metode, kas vienkāršā veidā par jebkuru projektu ļauj runāt tā visu (?) ilgtspējas dimensiju kontekstā, ko veido tautsaimniecība, vide, sabiedrība un kultūra;

Dizaina fikcija – uz analīzes pamata, nākotnē balsfīts un detalizēti veidots stāsts pirmajā personā, kas līdzinās projekta vīzijai, tomēr nav tikai abstrakta iztēlošanās, bet noteiktu apstākļu konceptualizēšana, realitātē ienesot praktiskās plānošanas darba uzdevumu.

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija. Vietrades komanda „nēbetjā”, 2016

4. attēls. Priekuļu tehnikuma un vidusskolas apbūves ainava. Aerofoto uzņemts 28.08.16.

Projekta konteksts

Priekuļu ciema fizisko un mentālo vidi raksturo dažādi mērogi, kas ir savstarpēji saistīti un nedalāmi, tomēr izšķirami.

Pirmkārt, tā ir atrašanās jaunizveidotā novadā, kas līdzīgi kā daudzviet citur Latvijā ir sarežģīts diskusiju objekts, jo 2009. gadā realizētā administratīvā novadu reforma nereti tika veikta steigā, neņemot vērā demogrāfisko dinamiku, lokāli-vēsturisko kontekstu un tradicionālās uzņēmējdarbības saiknes, kā arī vienkāršus ekonomiskās izaugsmes apsvērumus, kas ir tieši saistīti ar iedzīvotāju skaitu un pakalpojumu pieejamību (sasniedzamību).

Pirmā Priekuļu pazīme – vēsturiskās identitātes neskaidrā nākotne.

Otrkārt, tā ir atrašanās Gaujas nacionālajā parkā, kas ir neapstrīdama dabas vērtība un, ja kritiski un harmoniski apsaimniekota, arī teju neizsmeļams nākotnes resurss, kas Priekuļu ciemam var nodrošināt labai draudzīgu, ekoloģiski fīru un ainaviski bagātu dzīves vidi un *stilu*, kurā uzaugt, nobriest un iekārtoties uz turpmākajām paaudzēm. Tas paver arī daudzās līdz šim neapgūtas iespējas, kas saistāmas ar *jēgpilno tūrismu*¹⁹, aktīvo atpūtu, laikmeiģo kultūru un radošajām industrijām.

Otrā Priekuļu pazīme – vienas no skaistākajām ainavām Latvijā.

Treškārt, tā ir atrašanās tik tuvu Cēsu pilsētai un citiem reģiona centriem (arī Sigulda, Valmiera, Limbaži un Smiltene ir 1h brauciena attālumā²⁰), ka abas apdzīvojuma struktūras ir uzskatāmās par telpiski, tautsaimnieciski, sociāli un kulturāli savienotām. Tas uzliek zināmas atbildības un izaicinājumus, jo veidojot Priekuļu ciema ilgtspējīģas attīstības politikas, jāņem vērā fakts, ka Priekuļu attīstības konteksts ir daudz plašāks par ciema noteiktajām robežām, kas dabā ir plūstoģas, mainīģas un dažreiz pat īsti neeksistēģoģas, ko apliecina privātā autotransporta vadītāju braukģanas ieradumi. Piedevām Priekuļu ar Cēsīm ir saistģti arī inģeniertehniskģas infrastruktūras un apsaimniekoģanas ziņģ, kas vģl vairģk pasvģtro abu vietu saikni.

Treģģā Priekuļu pazģme – Priekuļģ un Cēsģis ir gandrģz viens un tas pats un to ikdienas saistģba ir neapstrģdama.

¹⁹ Tģrģisma paveids, kas paredz tģristu iesaisti vietģjģģ kopienas sadzģvģ, tģģ darba un atpģtas aktivitģtģģ, piemģram, piedalģties talkģģ.

²⁰ Arģ Rģģģa un Madona atrodas tikai nedaudz tģlģģ, tģģ sasnieģģšanai nepiecieģģamģis laiks svģrstģģ lģdz 2h atkarģģbģ no transporta veida.

Mobilitģtes teorģģģģģ tieģģ 1h ir optimģģlais laiks, ko cilvģģks ir gatavs pavadģģt braucģenam vienģ virzienģ, lģdz ar to Priekuļu sasnieģģamģba uzskatģma par optimģģlu).

Jāpiemin arī būtiskais vēstures *trīs apkaimju (Selekcija, Tehnikums, MIS)* nošķirības stāsts un fakts, ka ciemu pašlaik precīzi pa vidu šķērso (sagriež) arī valsts nozīmes reģionālais autoceļš P30, kas Priekuļus padara par kravu un cita veida transporta tranzīta zonu²¹, līdz ar to, kopā ņemot, var uzdot jautājumu, kas veido pamatu šī projekta saturam – kur īsti atrodas Priekuļi? Vai tas ir statisks punkts vai drīzāk cilvēku kustība un ikdienas pārvietošanās process no-uz Priekuļiem, Cēsīm, Valmieru, Vecpiebalgu, Madonu, Rīgu? Un kā šādos apstākļos ciema identitāte, mārketinga un zīmola aktivitātes un labi radītas vietas publiskajā ārtelpā var palīdzēt Priekuļiem nostāties uz savām kājām un kļūt pašpietiekamiem.

Ceturtnā Priekuļu pazīme – publiskā ārtelpa var kļūt par vidi, kur attīstīt vietējās kopienas saliedētību, stiprināt sociālo kapacitāti, lokālekonomiku un atpazīstamību valsts mērogā.

Iemesls tik ambiciozai pieejai sakņojas ne tikai lokālās, bet arī globālās tendencēs, kuras raksturo masveida pārvākšanās uz pilsētām (urbanizācija). Tam ir dažādi un visai kompleksi iemesli, bet rezultāts paliek nemainīgs – reģionu ciemi vai nu izmirst vai paliek par neaktīviem guļamrajoniem citu centru tuvumā. Tāpēc arī šī projekta uzstādījums un ambīcija ir radīt tādas plānošanas apstākļus, kas, ja virzīti uz realizāciju, var radīt tiešu un pozitīvu ietekmi uz Priekuļu ciema pašpietiekamību un tā iedzīvotāju labklājību, attīstot to, kas ir pieejams un iespējams uz vietas, nebraucot prom.

Piektā Priekuļu pazīme – attīstības izaicinājumi nav unikāli, bet tos nedrīkst ignorēt – tam vairs nav laika.

Šī projekta darba uzdevumu veido jautājums par ciema identitāti un publisko ārtelpu kā vidi, kur var tikt risinātas daudzveidīgas vietējās problēmas. Lai būtu iespējama korekta iedziļināšanās un jēgpilnu risinājumu piedāvāšana, ir jāņem vērā dažas esošas un būtiskas Priekuļu ciema vērtības. Veicot lauka darbus un ģeogrāfisko kartēšanu²², šīs koncepcijas un stratēģijas ietvaros par tādām tika pieņemta šāda topoloģija:

„Piemājas dārzi → ciema apstādījumi → mazdārziņi → pļavas → lauki → meži → horizonta ainava”

Sestā Priekuļu pazīme – bagāta dabiskā vide un vēsturiski vērtīgas materiālsociālās prakses (mazdārziņi, rūpes, sports kā kultūras sastāvdaļa, miers un procesu rīmtums).

²¹ Iespējams nozīmīgākais un nepieciešamākais Priekuļu attīstības projekts ir apvedceļa izbūve, kas ciemu padarītu daudz drošāku

²² Kopā projekta izstrādes laikā *lauka darbos* pavadītas ~100h, veikta aerofoto un video kartēšana, kā arī uzņemtas aptuveni 500 fotogrāfijas

Līdz ar to svarīgs ir jautājums, kā to visu kontekstualizēt un apvienot vienotās un integrētās Priekuļu attīstības politikās, kas ir vienkārši saprotamas un kuras raksturo būtiskas un Priekuļiem svarīgas prioritātes. Šādā situācijā galvenā **šī** projekta prioritāte ir piedāvāt tādus vietrades risinājumus, kas publiskajā ārtelpā var radīt vietas, kas ģenerē ne tikai estētisko un vizuālo baudījumu, bet laikā kļūst par vienotu fiklojumu, kas piedāvā ko tādu, kas patiešām ir nepieciešams vietējiem iedzīvotājiem un ir ilgtermiņa galamērķis tūristiem. Nereti tās ir vienkāršas lietas, kā piemēram, iespēja droši pārvietoties, ērti apsēsties, netraucēti sarunāties un vērtīgi paēst vai piedalīties kultūras pasākumos.

Septītā Priekuļu pazīme – nepieciešamība ne tikai pēc estētiskas, bet arī ētiskas un funkcionālas publiskās ārtelpas.

Tomēr vissvarīgākais Priekuļos ir to esošie un nākotnes iedzīvotāji²³. Jēdziens *iedzīvotājs* sastāv no saknes *iedzīvot* un tas ir noteicošais publiskās ārtelpas projektos, kuros svarīgākais ir tā lietotājs kā galvenais plānotājs, dizaineris un būvnieks. Radot apstākļus, kuros iespējama kolektīva vietu iztēlošanās, plānošana un radīšana, būtisks ir jautājums par īstermiņa modelēšanu un prototipēšanu, kas ierastajā praksē būtu saucama par attīstību pa kārtām. Tas ņemts vērā arī šajā projektā, tam paredzot svarīgu lomu ieviešanas scenārijos, tādējādi stimulējot pilsētvides plānošanas prakses procesu pārnesi no vertikālām uz horizontālām un adaptīvām struktūrām.

Astotā Priekuļu pazīme – ciema nākotne un dzīvotspēja (ilgtspēja) ir atkarīga no jauniešu sociālās kapacitātes stiprināšanas, uzņēmējdarbības iespēju daudzveidošanas un tādas dzīves vides veidošanas, kas ir droša jaunajām ģimenēm, ambicioziem un zaji strādājošiem uzņēmumiem un mieru alkstošiem senioriem no visas pasaules.

²³ Īpaši jāizceļ Priekuļu vidusskolas un PII „Mežmaliņa” audzēkņi, kuru kopskaits sasniedz 600 bērnus – aptuveni 25% no ciema iedzīvotāju kopskaita.

Aktuālā teorija un pamatojums Priekuļu ciema kontekstā

Vietrades kā stratēģiskās plānošanas un dizaina ieviešanas metodes izklāsts

Teorētiskais pamatojums

Vietrade ir jēdziena *placemaking*²⁴ (angļu valoda) pārnesums latviešu valodā, kas apzīmē teorētisku pilsētplānošanas virzienu, kurā tiek apvienota ģeogrāfija, filozofija un dizains. Praksē tās ir telpiskā un sociālā plānošana, radošā un kultūras ekonomika, arhitektūra, dizains (pakalpojumu un produktu, kā arī procesu) un vides apsaimniekošana.

Nepieciešamību ieviest šādu pieeju veido vispārzināmā situācija pasaulē, ko raksturo dažādu disciplīnu efektīvā spēja būvēt telpas, bet absolūta nespēja to kontekstā radīt jēgpilnas vietas. Spilgts piemērs ir autocentriska plānošana, pieejamo telpu bez kritiskas analīzes atvēlot tikai motorizētai satiksmei, kā arī visa veida absurdā *zvaigžņu arhitektūra*, kuras uzmanības fokusā ir bezjēdzīgi un disfunkcionāli risinājumi, kas ir atrauti no publiskās ārtelpas, pieejamības un nepieciešamības vietējo kopienu kontekstā. Vietrade ir par cilvēka vietas (vietas cilvēkam) atrašanu un radīšanu ne tikai fiziskajā, bet arī mentālajā vidē – blakus mājām, mūsu domās un nākotnes plānos.

Konceptuālais ietvars

Vietrades process:

„Telpa + Rūpes = Vieta”

Vietrade līdz ar to ir sevi jau pierādījusi prakse²⁵, kas var tikt aplūkota kā dizaina process, kura laikā tiek radītas zināšanas un akumulēta sapratne par mūsu potencialitāti, kā apdzīvot un iedzīvot šo pasauli (no telpas uz vietu, no ēkas uz mājām). Ņemot vērā, ka vietrade ir sensora un taktila vides transformācija, tās ietekme sniedzas tālāk par dotajām apdzīvojamības struktūrām un ir fokusēta uz tādu kopienu radīšanu, kas laikā un telpā var pašas kļūt par vietām. Pāri visam vietrades prioritāte ir kolektīvas darbības, lai pilnveidotu un vienkāršotu veidus, kādos kopīgi radām savas dzīves vietas.

Vietrade ir process, kura laikā telpa kļūst par vietu, ar to saprotot fiziskas vides un to elementu transformēšanu par dzīvu metabolismu, kuru raksturo tādas īpašības kā identitāte, apziņa un visaptveroši integrēta piederīgā kopiena. Vietrades

²⁴ <http://www.pps.org/>

²⁵ Pasaulē pazīstama jau no 20.gs. sešdesmitajiem gadiem, kad aktīvu darbu uzsāk Jane Jacobs un W.H.White

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija. Vietrades komanda „nēbetjā”, 2016

ideju pamatā ir šī transformatīvā procesa virzība uz alternatīvu risinājumu ieviešanu, lai rekonstruētu sevi izsmēlušās pieejas, kas ilgtermiņā izraisa dažāda veida krīzes. Tas nozīmē, ka vieta ir process, kas top un realizējas, savienojoties dažādiem telpas elementiem, kas satiekas šī procesa laikā.

Prakses apraksts

Pilsētplānošanas un konkrēti publiskās ārtelpas veidošanas kontekstā vietrade ir problēmās balstīts, uz risinājumiem virzīts process, kurā tiek sapludinātas *top-down*²⁶ un *bottom-up*²⁷ pieejas. Tas nozīmē, ka maksimāli efektīvi tiek iesaistīta vietējā sabiedrība jeb kopiena, kas ir profesionālākie savas vides lietotāji - līdz ar to veidotāji.

Vietrades pamata (kolektīvie) uzdevumi ir:

- Apzināties atrašanās punktu laikā (attiecībā pret citiem notikumiem) un telpā (attiecībā pret citiem ģeogrāfiskiem punktiem);
- Definēt lokālās problēmas;
- Saprast to veidošanās cēloņus;
- Izprast šo cēloņu savstarpējo mijiedarbību;
- Izstrādāt lietderīgākos risinājumus un aģentus to īstenošanai;
- Ar šo risinājumu palīdzību dekonstruēt apstākļus, kas radījuši un turpina radīt problēmas;
- Uzsākt procesu, kura laikā veidojas jauni, pašradoši apstākļi - realizējas kopiena, kas arī ir šī **vieta**.

Vietrade secīgi uzskatāma tikai par vienu no formām, kuras ietvaros valsts, pilsētas, ciema vai apkaimes tautsaimniecība, sociālā struktūra un vide kopumā ir uzskatāmas par infrastruktūru, kurai piemīt konkrēts radošā un rūpju kapitāla apjoms. Tā funkcionē kā rīks šī kapitāla kā resursa aktivizēšanai. Tādējādi vietradi iespējams definēt kā procesu, kurā apvienojas dažādas iesaistītās puses, un pielieto mākslu, kultūru, radošumu un sociālo kapitālu kā galvenos resursus²⁸, lai radītu kvalitatīvas vietas, kur cilvēki vēlētos dzīvot, strādāt, atpūsties un mācīties, tādējādi veidojot integrētu kopienas.

²⁶ Vertikālās pārvaldes struktūras

²⁷ Iedzīvotāju iesaiste

²⁸ Markusen, A., & Gadwa, A. (2010). *Creative placemaking*. Washington, DC: National Endowment for the Arts.

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija. Vietrades komanda „nēbetjā”, 2016

Vietrade kā visaptveroša pieeja ļauj objektīvi paraudzīties uz visu ilgtspējas dimensiju kapitāla apguves un realizēšanas komplekso procesu, un ir izmantojama jebkura pilsētvides projekta konceptualizēšanā, ieviešanā, uzturēšanā un novērtēšanā.

Lai veiksmīgi konceptualizētu jaunas vietas ieceri, vai izprastu jau esošas vietas attīstības procesu un īpatnības, nepieciešamas iedziļināties vispārējos vietrades aspektos.

Vieta nav nošķirta pilsētvides vienība, tā nepārtraukti mijiedarbojas ar telpu un vidi, kurā tā atrodas. Tādejādi vieta un apkārtējā vide ir izšķirami mērogi, kas sastāv no dažādiem procesiem un elementiem, bet ir nepieciešams apkatīt abus, lai saprastu, kā darbojas vai darbosies konkrētā vieta.

Līdz ar to savienojot vietrades procesa specifiku vienotā ietvarā, iespējams izšķirt jebkuras šādas iniciatīvas attīstības procesa soļus:

- Veik konteksta kartēšanu, projektu iztirzājot ar *kur, kāpēs, kas, kā, kuri* jautājumu palīdzību;
- Apzināt vietas problēmas visās četrās ilgtspējas dimensijās;
- Apzināt pieejamos resursus un iespējas šo četru dimensiju ietvaros;
- Izvirzīt mērķus, kas būtu balstīti esošajās problēmās;
- Kartēt iesaistītās un ieinteresētās puses;
- Savienot mērķus un puses, noteikt katra aktiera/puses lomu un robežas mērķu sasniegšanā;
- Veidot fleksiblu vīziju (dizaina fikciju) par vietu un noteikt vēlamo un diktēto lēmumu kombināciju, kas to palīdzēs realizēt;
- Izstrādāt iespējamus attīstības scenārijus un stratēģiju (plānošana uz / no nākotnes);
- Pēc iespējas ātrāk praksē realizēt pirmos vietrades pasākumus un mikro risinājumus - vietas iezīmēšana kartē, notikumi publiskajā ārtelpā, fiziskā labiekārtošana, kopienas tikšanās, diskusijas, tīklošanās u.c.

Pilsētplānošanas un dizaina tendenču apskats un piemēri

Turpmāk sniegto piemēru izlase ir veidota, lai sniegtu ieskatu projektos, kas ir saistāmi ne tikai ar publisko ārtelpu, bet drīzāk pārstāv divus dažādus projektu tipus:

- Radošas vietas un projekti to ieviešanas fāzē (ēkas „Knēžas kontekstā”):
 - Kopā strādāšanas telpas „DarbaVieta” Rīgā un „Skola6” Cēsīs;
 - Radošo industriju centrs D10 (projekts), Liepāja;
- Publiskās ārtelpas projektus:
 - Pop-up arhitektūras instalācija „Mieīgi”, Rīga;
 - Project for Public Spaces (PPS), ASV;
 - Rūjienas kultūras nama skvērs;
 - Rūjienas speciālā pirmsskolas izglītības iestāde „Vārpiņa”, projekts;
 - ManaRīga” pagalmu apdzīvošanas projekti Zolitūdē, Vecmīlgrāvī un Torņkalnā;
 - Eko-kempings Reikjavīkā, Islande;
 - Tīrgus laukums, Jaunpiebalgas novads;
 - Neikenkalna dabas koncertzāle Dikļos;
 - Tērvetes skatu tornis

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija. Vietrades komanda „nēbetjā”, 2016

Kopā-strādāšanas telpas „DarbaVieta”²⁹

Rīgas centrā, Blaumaņa ielā 34, trīs plašos dzīvokļos, ar kopējo platību 350m², ir izveidota vide radošo nozaru profesionāļiem, kas darbojas kā pašnodarbinātie vai mazie uzņēmēji. DarbaVieta princips ir būt par pieejamu, atvērtu, ilgtspējīgu vidi, kuras galvenās vērtības ir iesaistītā kopiena un savstarpējā sadarbība. DarbaVieta darbojas kā biedrība. Tā ir bezpeļņas organizācija, kuras mērķis ir būt finansiāli pašpietiekamai un visus ienākumus reinvestēt kopienas saliedēšanas un darba vides uzlabošanas vajadzībām. Pārsvārā biedri ir juridiski reģistrēti kā saimnieciskās darbības veicēji vai uzņēmumi mikronodokļa maksātāji.

DarbaVieta vienlaicīgi var uzņemt 40 aktīvos biedrus, nodrošināt 6 īstermiņa vietas, tikšanos telpu 4-6 cilvēkiem un piedāvā atsevišķi rezervējamu sanāksmju un radošo sesiju telpu 15-20 cilvēkiem.

5. un 6. attēls. DarbaVieta tikšanās un darba telpas

²⁹ Mājas lapa: <http://darbavieta.rocks/>

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija. Vietrades komanda „nēbetjā”, 2016

Kopa-strādāšanas telpas „Skola6”³⁰

„Skola6” ir Cēsu pilsētas pašvaldības projekts, kas idejiski līdzinās projektam „DarbaVieta”, tomēr atšķiras ar pašvaldības lomu tā iniciēšanā, kā arī atrašanās ārpus Rīgas, kas līdz šim uzskatīts par lielu uzdrīkstēšanos. „Skola6” idejas pamatā ir dalītu, individuālu un komandu darba (darbnīcu, studiju) telpu īre, kopīgi pasākumi, fīklošanās, lekcijas un cita veida praktiska atbalsta sniegšana radošiem uzņēmējiem, māksliniekiem un pašnodarbinātajiem, kuriem atsevišķu biroju īre ir pārāk dārga un darbs no mājām vairs nesniedz rezultātu un vēlamu efektivitāti. „Skola6” tādējādi atsauucas globāliem *dalīšanās ekonomikas* trendiem, piedevām darbojas arī kā jauna veida laikmeīgās kultūras centrs un notikumu vieta.

7. un 8. attēls. Skola6 ēkas fasāde un interjers

³⁰ Vairāk informācijas: <https://www.facebook.com/skola6cesis/?fref=ts>

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija. Vietrades komanda „nēbetjā”, 2016

Radošo industriju centrs „D10” (projekts)³¹

Radošo industriju centra Dārza ielā 10 (D10) attīstības koncepcija un stratēģija ir izstrādāta 2015. gada sākumā. Tā kalpoja kā pats pirmais solis tālākām diskusijām par Liepājas radošo industriju centra attīstību.

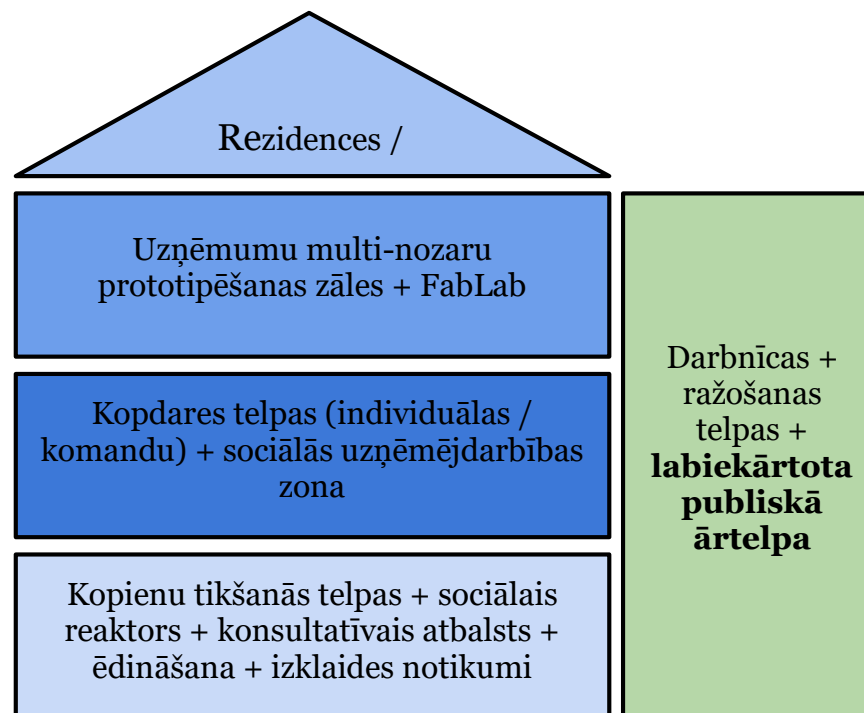
Radošo industriju centra Dārza ielā 10 projekta izveides mērķi ir radīt vietu, kas:

- Akumulē alternatīvas un lietderīgas zināšanas un sapratni (it sevišķi neformālās un mūžizglītības kontekstā);
- Pilsētas iedzīvotājiem un viesiem piedāvā citādu atpūtu un izklaidi;
- Esošajiem un jaunajiem uzņēmējiem nodrošina radošumā un zināšanās balsfītas izaugsmes iespējas;
- Risina kompleksas pilsētvides problēmas;
- Stimulē Liepājas kultūrvēsturiskā un biznesa tūrisma attīstību;
- Papildina laikmēģīgo ainavu un kulūrvīdi (šinerģijā ar blakus esošo Amatnieku namu un Lietišķās mākslas centru, kā arī ciešā sadarbībā ar Liepājas teātri un Kungu ielas radošo kvartālu);
- Nodrošina nejaušas interakcijas un inovācijas visās ilgtspējas dimensijās (tautsaimniecība, vide, sabiedrība, kultūra);
- Atbalsta blakus esošā sociālās aprūpes iestādes “Liepāja” darbību, kopīgi veidojot un realizējot pilsētas sociālās integrācijas programmu;
- Tādējādi ar Dārza ielas radošo industriju centra palīdzību iespējams radīt unikālu precedentu, kas spilgti eksponē alternatīvu un radošu risinājumu dzīvotspēju!

Projekta pamatā ir fokusēšanās uz problēmu un risinājumu kritisko saturu, kā arī pilsētvides veidojošo apstākļu interpretācija visaptverošākā veidā, par pamatu ņemot tautsaimniecības, vides, sociālo un kultūras dimensiju savstarpējo mijiedarbību un atdevi.

Tādā kontekstā šī projekta mērķis ir uzsākt ilgtermiņa pozitīvi-transformatīvu procesu, kura pamatnostādnes (radošums, radošās industrijas, kultūra, ilgtspēja u.c.) kā juridiski saistoši subjekti ir iekļauti visos Liepājas attīstības plānošanas dokumentos.

³¹ Projekts pieejams: <http://liepajaskultura.lv/lv/darza-ielas-10-radosa-kvartala-attistibas-koncepcijas-projekts/>

9. un 10. attēls. Plānotais radošo industriju centrs „D10” (pa kreisi) un tā konceptuālā struktūra

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija. Vietrades komanda „nēbetjā”, 2016

Pop-Up arhitektūras instalācija „Mierīgi”³²

Projekts „Mierīgi” ir arhitektu un urbānistu Evelīnas Ozolas un Toma Kokina (FineYoungUrbanists³³) ideja, kas Rīgā, uz Miera ielas tika realizēta 2014.gada rudenī. Īstermiņa instalācijas nolūks bija rosināt vietējo iedzīvotāju un Rīgas Domes diskusiju par iespējamo Miera ielas transformāciju, tajā nākotnē atvēlot daudz vairāk vietas gājējiem un velobraucējiem. Kā iemesls šādai idejai kalpoja fakts, ka jau tagad lielākā daļa autovadītāju pa Miera ielu izvēlas braukt tieši pa tramvaja sliedēm, tādējādi izvairoties no neīdzenā bruģa. Instalācija apliecināja, ka pat tik noslogotā ielā ir iespējams atrast, radīt vietu visiem satiksmes dalībniekiem vienlaicīgi stimulējot pirmā stāva uzņēmējdarbības attīstību.

11.un 12. attēls. „Mierīgi” makets 1:50 un „Mierīgi” instalācija 1:1

³² Projekta video materiāls aplūkojams: <https://vimeo.com/110836621>

³³ Mājas lapa: <http://fineyoungurbanists.tumblr.com/>

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija. Vietrades komanda „nēbetjā”, 2016

Project for Public Spaces (PPS), ASV³⁴

PPS ir 1975. gadā dibināta bezpeļņas organizācija (biedrība), kas uzskatāma par pasaules pionieri un līderi vietrades prakses attīstībā. PPS galvenā bāzes mītne atrodas Ņujorkā (ASV), tomēr vairāk kā 40 gadus ilgajā darbības laikā PPS ir realizējis un koordinējis vietrades projektus daudzviet pasaulē.

Kā interesantākos piemērus vērts pieminēt:

- „Placottoir” (Vieta, kur parunāt). Kvebeka, Kanāda

13. attēls. Vieta, kur parunāt

³⁴ Mājas lapa: <http://www.pps.org/about/>

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija. Vietrades komanda „nēbetjā”, 2016

- Dzīvās gājēju pārejas. Bogota, Kolumbija

14. attēls. Dzīvās gājēju pārejas

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija. Vietrades komanda „nēbetjā”, 2016

- „Kastes parks”. Londona, Lielbritānija

15. attēls. Kastes parks

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija. Vietrades komanda „nēbetjā”, 2016

Rūjienas kultūras nama skvērs

Kultūras nama skvēra telpas veidošanas kompozicionālie pamatprincipi - Rūjienas tautas tērpa brunču rakstu linearitāte. Līnijas iezīmē atpūtas vietas, kustību un skatu virzienus. Savukārt pilsētas mugurkaulu veidojošās Rūjas upes meandri un pavasara pali – iedvesmas avots ilgtspējīgu lietus ūdens risinājumu izvēlē un to kompozicionālajos risinājumos. Rūjienu ir viena no retajām pašvaldībām, kas uzdrošinājusies risināt lietus ūdens apsaimniekošanu publiskajā ārtelpā. Vaļējas iztvaikošanas lietus ūdens savākšanas baseins bez savas pamatfunkcijas kalpo arī kā dizaina elements un daļa no lietus dārza. Projekta autori „apdALPS”. Avots: „apdALPS”.

16. un 17. attēls. Rūjienas kultūras nama skvērs

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija. Vietrades komanda „nēbetjā”, 2016

Rūjienas speciālā pirmsskolas izglītības iestāde „Vārpiņa”, projekts

Labiekārtojuma priekšlikumā kā prioritāte izvirzīta - inovatīva, daudzfunkcionāla rotaļu telpa ar iespējām ikdienas nodarbības veikt brīvā dabā. Par telpas daļījuma simbolisko pamatu izvēlēti biotopi, iedvesmojoties no bērnu grupiņu nosaukumos ietvertu dzīvnieku (Zaķīši, Pūcītes, Cāļi, Ezīši) un kukaiņu (Taurenīši, Sienāzīši, Mārītes, Spārītes, Bifītes, Kamenītes) pamatvidēm - MEŽS, DĀRZS, TĪRUMS, UPMALA, PĻAVA. Biotopu tematika pilda izglītojošu funkciju, rada individuālas spēļu zonas, kuru atšķirības parādās materiālu, krāsu un apstādījumu izvēlē. Funkcionālās telpas veidotas ievērojot, speciālās pirmsskolas izglītības iestādes funkcijas, vienlīdzīgi sadalot teritoriju piecās tematiskās rotaļu zonās un vienā bērnu grupiņām nepiesaisītā Sporta un sajūtu dārzā. Projekta autori „apdALPS” sadarbībā ar „Outofbox” arhitektiem. Avots: „apdALPS”.

18. attēls. Rūjienas speciālās PII „Vārpiņa” projekta vizualizācija

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija. Vietrades komanda „nēbetjā”, 2016

„ManaRīga” pagalmu apdzīvošanas projekti Zolitūdē, Vecmīlgrāvī un Torņkalnā³⁵
2013.gadā realizēts projekts vietējās kopienas un bērnu iesaistes pagalmu labiekārtošanā Rīgā – trīs ārpus centra esošās apkaimēs. Projekta mērķis bija, izmantojot vienkāršus vietrades paņēmienus, no lietotām koka paletēm izveidot īstermiņa instalācijas (kopā ar bērniem) pagalmos, lai rosinātu vietējo iedzīvotāju atbildības un piederības sajūtas celšanu. Projektā kopumā iesaistījās aptuveni 50 bērnu un tas guva arī atzinību starptautiskajā Šmēlinga konferencē Rīgā.

19. un 20. attēls. Pagalmu apdzīvošanas mēbeļu būvniecības process

³⁵ Vairāk informācijas: <https://www.facebook.com/ManaRiga/>

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija. Vietrades komanda „nēbetjā”, 2016

Eko-kempings Reikjavīkā, Islande³⁶

Piecvaigžņu eko-kempings, kas atrodas tikai 3km attālumā no Islandes galvaspilsētas Reikjavīkas centra. Kempings spēj uzņemt 850 viesus, tiem piedāvājot telšu laukumus, nelielas kotedžas kā arī apīkotus stāvlaukumus automašīnām un kemperiem. Pieejamas arī koplietošanas telpas – virtuve, dušas un interneta pieejas punkts.

Kempinga īpašā iezīmē ir tā ilgtspējas sertifikācija, kas apliecina, ka kempinga teritorijā iespējama atkritumu šķirošana, otrreizējās pārstrādes produktu tirdzniecība, kā arī visa veida tūrisma informācija.

21. un 22. attēls. Reikjavīkas kempings

³⁶ Mājas lapa: <http://www.reykjavikcampsite.is/>

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija. Vietrades komanda „nēbetjā”, 2016

Tirgus laukums, Jaunpiebalgas novads

SIA Entasis projekts ekspluatācija tika nodots 2014.gadā un tika iekļauts gada labāko ainavu būvju tipa sarakstā. Tas eleganti pasvīturo etnisko piederību un veiksmīgi iekļaujas ainavā, pašam tirgus laukumam ar paviljoniem kalpojot arī par pulcēšanās vietu ārpus tirgus notikumiem.

23. un 24. attēls. Tirgus laukums dabā

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija. Vietrades komanda „nēbetjā”, 2016

Neikenkalna dabas koncertzāle Dikļos

Arhitekta Uģa Šēnberga veidotais projekts Dikļos (Dikļu pagasts, Kocēnu novads) ir lielisks piemērs ainavā integrētai publiskās ārtelpas estrādei un kultūras notikumu vietai. Īpaši izceļams koku iekļaušanas risinājums un lietotie materiāli.

25. un 26. attēls. Dabas koncertzāles projekts dabā un vizualizācijās

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija. Vietrades komanda „nēbetjā”, 2016

Tērvetes skatu tornis

AS „Latvijas valsts meži” Tērvetes dabas parkā nu var ne tikai pastaigāties, ļauties bērnības atmiņām un bezrūpīgam pasaku valstības vilinājumam, bet no 2015. gada var arī uzkāpt 39 metrus augstajā Tērvetes koka skatu tornī, pārvarot 153 koka pakāpienus. Platās koka trepes un torņa konstrukcija ir tik droša, ka pat mazākie vai bailīgākie apmeklētāji droši pārvar pakāpienu pēc pakāpiena, līdz negaidot nonāk 25 metrus platajā skatu platformā, nejutot vēja radīto torņa šūpošanos. Avots: LVM

27. attēls. Tērvetes skatu tornis

28. attēls. Priekuļu ainava no putna lidojuma, no biatlona trases skatu punkta. Aerofoto uzņemts 28.06.16.

Priekuļu novada plānošanas dokumentu un esošās situācijas analīze ilgtspējīgas attīstības kontekstā

Priekuļu novadu līdzīgi kā daudzus citus lauku novadus Latvijā raksturo divās daļās izšķirama plānošanas situācija, kuru radījuši 2009.gada novadu administratīvā reforma. Pirmā daļa plānošanas dokumentu ir izstrādāta pirms tās un ir attiecināma uz katru no esošajiem pagastiem, vai Priekuļu ciema detālplānojuma gadījumā – tikai uz vienu ciemu. Otrā daļa plānošanas dokumentu jau cenšas konceptualizēt attīstības plānošanas politikas visa novada kontekstā. Tas rada apstākļus, kuros vietējiem iedzīvotājiem ir sarežģīti saprast plānošanas procesu, kas noved pie nevēlēšanās tajā iesaistīties.

1. tabulā aplūkoti tie jaunākie (aktuālākie) vietējā līmeņa plānošanas dokumenti, kas par Priekuļu novadu un ciemu sniedz visaptverošāko informāciju. To analīze SVID matricā ļauj aplūkot svarīgākos aspektus, kas ņemami vērā, arī izstrādājot jauno Priekuļu novada teritorijas plānojumu, kā arī ikdienas komunikācijas darbā ar iedzīvotājiem un potenciālajiem investoriem.

Plānošanas dokumenti arī fīri praktiski ir uzskatāmi par pašvaldības nākotnes redzējumu, kurā integrēta sasniedzamā vīzija. Papildus Priekuļu vēstures pierakstam un datiem par esošo situāciju šie dokumenti ļauj kartēt lokāli risināmās problēmas un pieejamos resursus, kas ir tiešākais publiskās ārtelpas projektu konteksts un saturs.

1.tabula. Priekuļu novada plānošanas dokumentu izvērtējums pēc SVID metodes

Dokuments	Stiprās puses	Vājās puses	Iespējas	Draudi
Priekuļu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2030.gadam	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vīzija tiek balstīta uz Priekuļu kā vietas attīstību; ▪ Spēcīgs sauklis – Vieta, kur palikt; ▪ Ilgtspējīgi stratēģiskie mērķi un ilgtermiņa prioritātes; ▪ Teritorijas specializācija atbilst vides kontekstam; ▪ Korekti reprezentētas funkcionālās saites; ▪ Atbalstāmas vadlīnijas piepilsētas teritorijas (Priekuļu ciema) attīstībai 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Telpiskās attīstības perspektīva nesakrīt ar SM un IP mērogu; ▪ Nepietiekami izcelta gājēju un velosipēdu savienojumu nozīme un nepieciešamība; ▪ Nepietiekami izceltas īpaši svarīgās prioritātes un darbības (vispārīgas politikas) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stratēģijas dokumentu pārveidot koncentrētā bukleta veidā, ko regulāri izplatīt vietējiem iedzīvotājiem, kā arī komunicēt sociālajos medijos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nerealizēšana
Priekuļu novada attīstības programma 2015.-2021.gadam	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kodolīgs esošās situācijas pārskats; ▪ Saprotams satura iztirzājums; ▪ Publiskā ārtelpa minēta kā rīcības virziens 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vispārīgi vidējā termiņa prioritāšu sasniegšanas uzdevumi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Papildināt ar atbalsta pasākumiem SM radošuma veicināšanai 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pašvaldības kapacitātes trūkums

Lokāli risināmo problēmu un pieejamo resursu izvērtējums

Vietējo plānošanas dokumentu SVID un esošās situācijas analīzes rezultāti var tikt apvienoti ilgtspējas matricā, tādējādi tos grupējot jau pēc piederības konkrētai dimensijai, tādējādi vēl konkrētāk iezīmējot publiskās ārtelpas risinājumu saturu.

2.tabula. Priekuļu ciema vietējie resursi un risināmās problēmas ilgtspējas dimensiju griezumā

Tautsaimniecība		Vide	
Resursi	Problēmas	Resursi	Problēmas
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lauksaimniecības zemes; ▪ Savienojums ar Cēsīm; ▪ Rīgas sasniedzamība; ▪ Lidlauks; ▪ Viesnīca; ▪ Nozīmīgi uzņēmumi un zinātniskie institūti; ▪ Proporcionāli augsts skaits individuālo komersantu un pašnodarbināto, amatnieku ▪ E-risinājumu pieejamība; ▪ Netradicionālu risinājumu potenciāls 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Viendabīgs uzņēmējdarbības konteksts; ▪ Negatīvs attīstības indekss; ▪ Zema bruto alga; ▪ Darbojas nozīmīgi uzņēmumi, tomēr liela daļa IIN nenokļūst pašvaldības budžetā; ▪ Nenoteikta investīciju vide 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ GNP vide; ▪ Ainavas; ▪ Vēsturiskās prakses un nodarbošanās; ▪ Mazdārziņu platības; ▪ Neliels teritorijas izmērs (izstaigājams ciems); ▪ Kopīgs gājēju un velosipēdu ceļš uz Cēsīm; ▪ Plaša ielu telpa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Smagā transporta un kravu tranzīts cauri ciema centram; ▪ Daudzveidīgu atpūtas zonu trūkums; ▪ Nedroši gājēju un velo savienojumi; ▪ Autocentriskums; ▪ Vēsturiskās apkaimju robežas fiziskajā un mentālajā vidē; ▪ Autovadītāju ignorance prec CSN un ceļu zīmēm; ▪ Tūrisma infrastruktūras trūkums
Resursi	Problēmas	Resursi	Problēmas
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ciema izmērs ļauj efektīvi mobilizēt iedzīvotājus; ▪ Lepnums par dzīves vietu; ▪ Baseins; ▪ Biatlona trase; ▪ Sporta laukumi; ▪ Izglītības iestādes 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sarūk iedzīvotāju skaits; ▪ Sabiedrība noveco; ▪ Veidojas paaudžu pārrāvums; ▪ Pašvaldības kapacitāte sagatavot projektu pieteikumus ES fondiem; ▪ <i>Trīs apkaimju stāsts</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mākslas skola; ▪ Kultūras nams; ▪ Publiskā ārtelpa kā pasākumu norises vieta; ▪ Vēsturiskais mantojums, ēkas, stāsti, prasmes; ▪ Eko-skolu programma 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedefinēta identitāte; ▪ Mārketinga un zīmola stiprināšanas aktivitāšu trūkums; ▪ Neizmantotas publiskās ārtelpas komunikācijas iespējas
Sabiedrība		Kultūra	

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija. Vietrades komanda „nēbetjā”, 2016

29. attēls. Mazdārziņu, MIS un V.Skubiņa ielas apbūves ainava. Aerofoto uzņemts 28.08.09.

Risinājumi

Pamatojums

Turpmāk aplūkotie risinājumi ir konceptuāli, tomēr to saturs (ētika) un forma (estētika) pilnībā izriet no uzstādījuma ka, ar to palīdzību pēc iespējas tiešāk jāspēj sekmēt iepriekš uzskaitīto resursu apguvi un investēšanu minēto problēmu risināšanā. Koncepcijas ietvaros šie risinājumi atspoguļo vēlamo situāciju, bet ir laikā un telpā transformējami, vienkāršojami un ieviešami pa kārtām, integrējot vietrades pieeju, to radīšanā iesaistot vietējos iedzīvotājus.

Vislielāka projekta ambīcija ir radīt realizējamu vīziju, kas Priekuļu publiskajā ārtelpā palīdzētu radīt jaunas vietas un pašu publisko ārtelpu padarītu par vienotu vietu ciema sadzīvē un ikdienā. Atsaucoties uz darba uzdevumu, šie risinājumi ir vērsti uz Priekuļu ciema identitāti, gājēju un velosipēdu savienojumu izveidi, kā arī Priekuļu centra konceptualizēšanu caur jaunu un daudzveidīgu atpūtas vietu radīšanu.

Pāri visam šī projekta vēlme ir iedvesmot, uzsākt diskusiju un ieskicēt potenciālo virzienu, nevis pilnībā definēt katru atbilstības aspektu.

30. attēls. Priekuļu centrālais laukums. Aerofoto uzņemts 28.08.16.

Priekuļu ciema identitāte un vietzīmes

Priekuļi nekur nesākas un nebeidzas. Tie vienmēr turpinās. No pagātnes uz nākotni, no nākotnes uz tagadni un no tagadnes visos iespējamajos virzienos. Priekuļi **ir stāsts** pats par sevi. Par pieķeršanos zemei un brīvai kustībai vienlaicīgi. Par rimtu sadzīvi un skaļām ambīcijām. Par četriem gadalaikiem ainavā, kas mīt te iekšā, te ārā.

Vai tās būtu perfekti taisnas kartupeļu vagas ainaviskajos laukos vai strauji līkloči Gaujā un sporta trasēs. Vai lidlauka skrejceļa ass, **kas** ietriecas debesīs vai tīras burkānu un ziedu rindas mazdārziņos. Vai meža takas cauri kalniem un lejām.

Priekuļi vienmēr kaut kur ved. Un **aizved**.

Mājās.

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija. Vietrades komanda „nēbetjā”, 2016

Vizuālā komunikācija

Priekuļu ciema logo piedāvājums

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija. Vietrades komanda „nēbetjā”, 2016

Ieteicamais burtveidols (fonts)

Šī projekta ietvaros kā vizuālās komunikācijas vadlīniju papildinājums tiek ieteikts lietot šādu burtveidolu visās tā formās:

- „Century Gothic” (šī dokumenta noformēšanā tiek izmantots tieši tāds).

Tas izmantojams visos pašvaldības ārējās komunikācijas un dokumentācijas materiālos.

Sauklis

Formālā komunikācijā, kas sevī ietver dokumentus, sarakstes un jebkuru citu oficiāli drukātu materiālu, koncepcija piedāvā palikt pie Priekuļu novada ilgtspējīgas stratēģijas vīzijā minētā saukļa:

„Priekuļi. Vieta, kur palikt!”

Neformālā komunikācijā, kas sevī ietver sarunvalodu, lietojumu uz dažādiem plakātiem un daudzveidīgu izmantošanu publiskajā ārtelpā, koncepcija piedāvā saukli, kas adaptēts no aptaujā sniegtajām atbildēm un vārdu spēlēm:

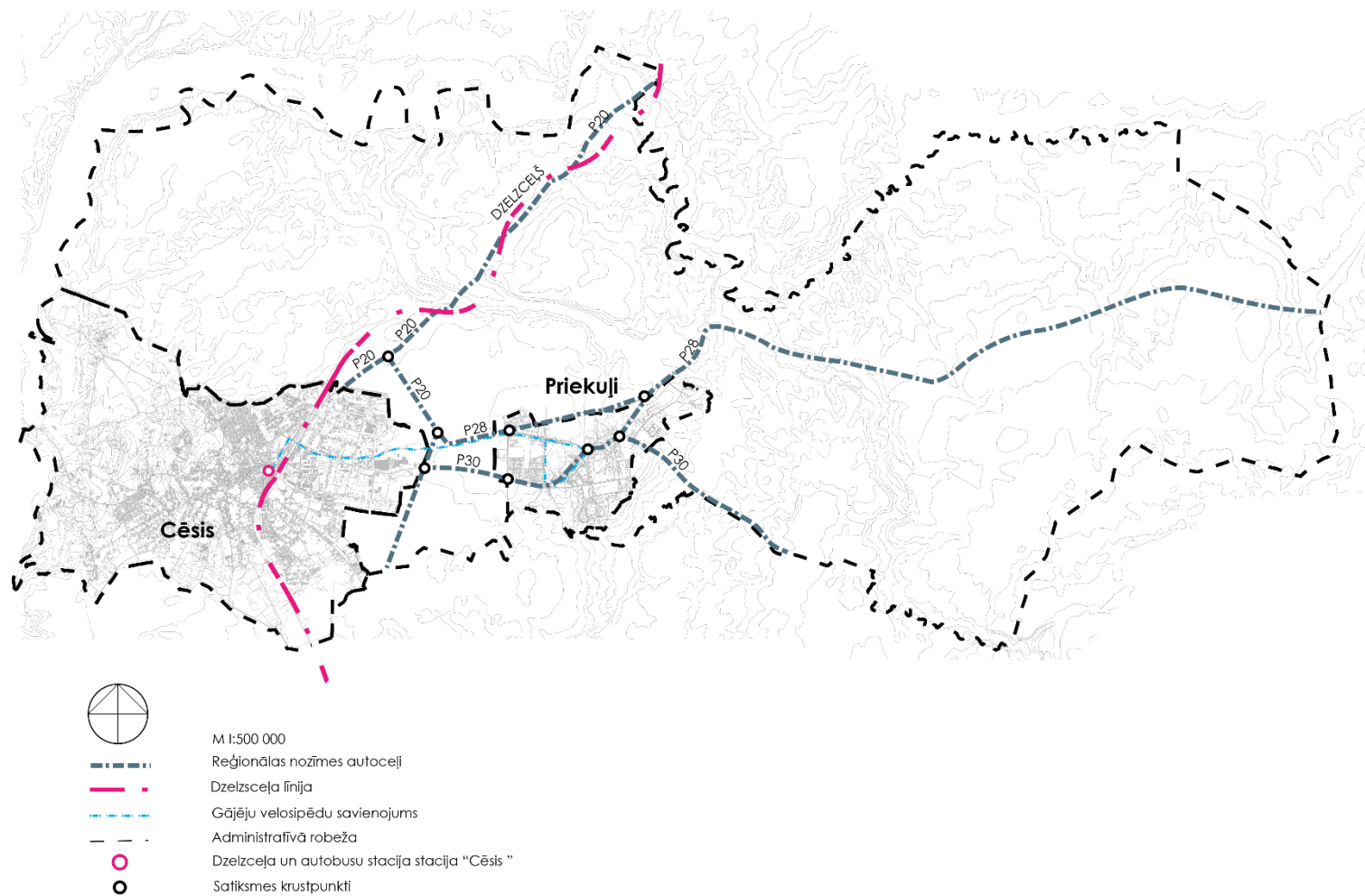
„Prieks palikt Priekuļos!”

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija. Vietrades komanda „nēbetjā”, 2016

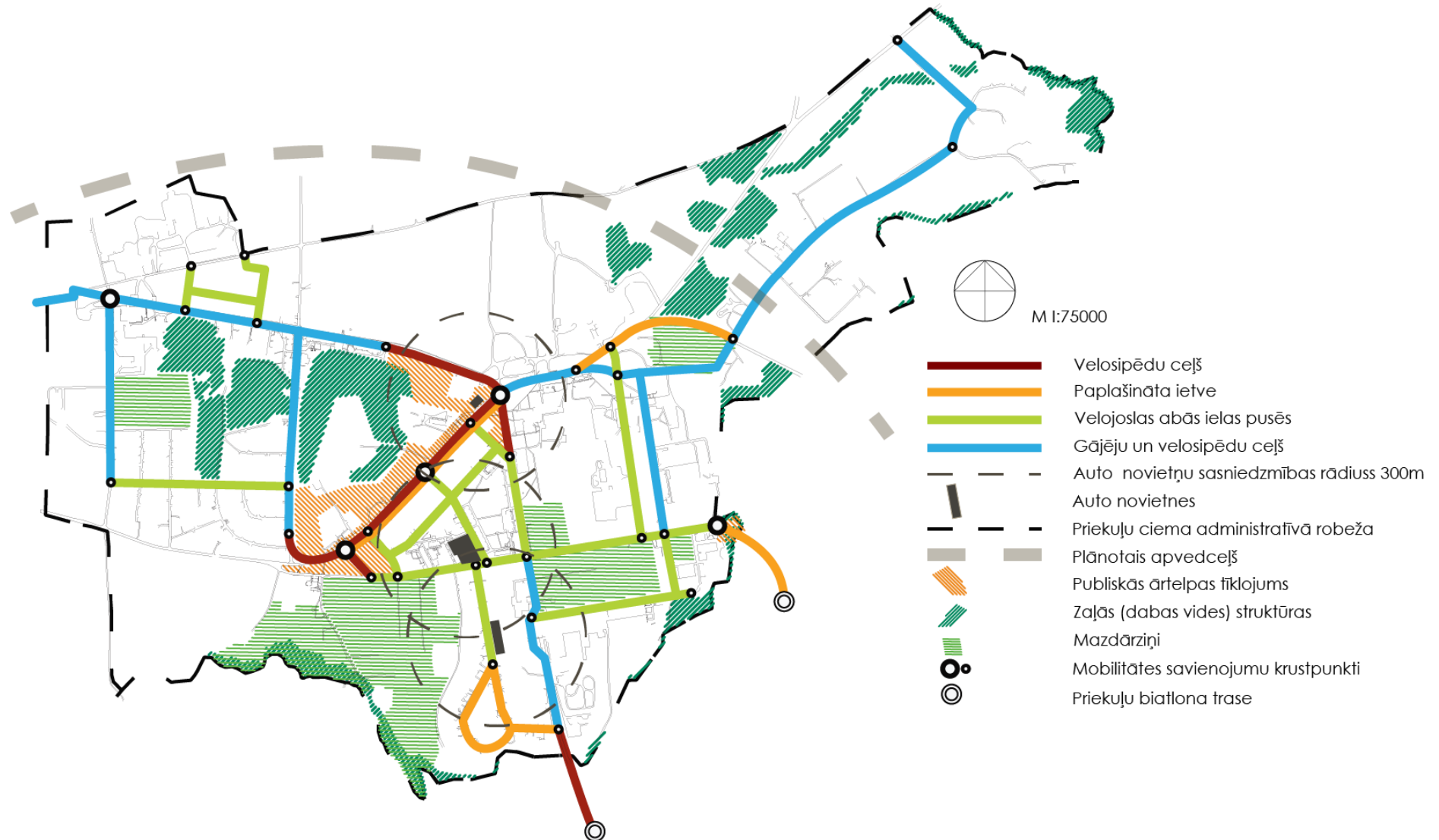

31. attēls. Priekuļi ar Cēsīm pie horizonta. Aerofoto uzņemts 28.08.16.

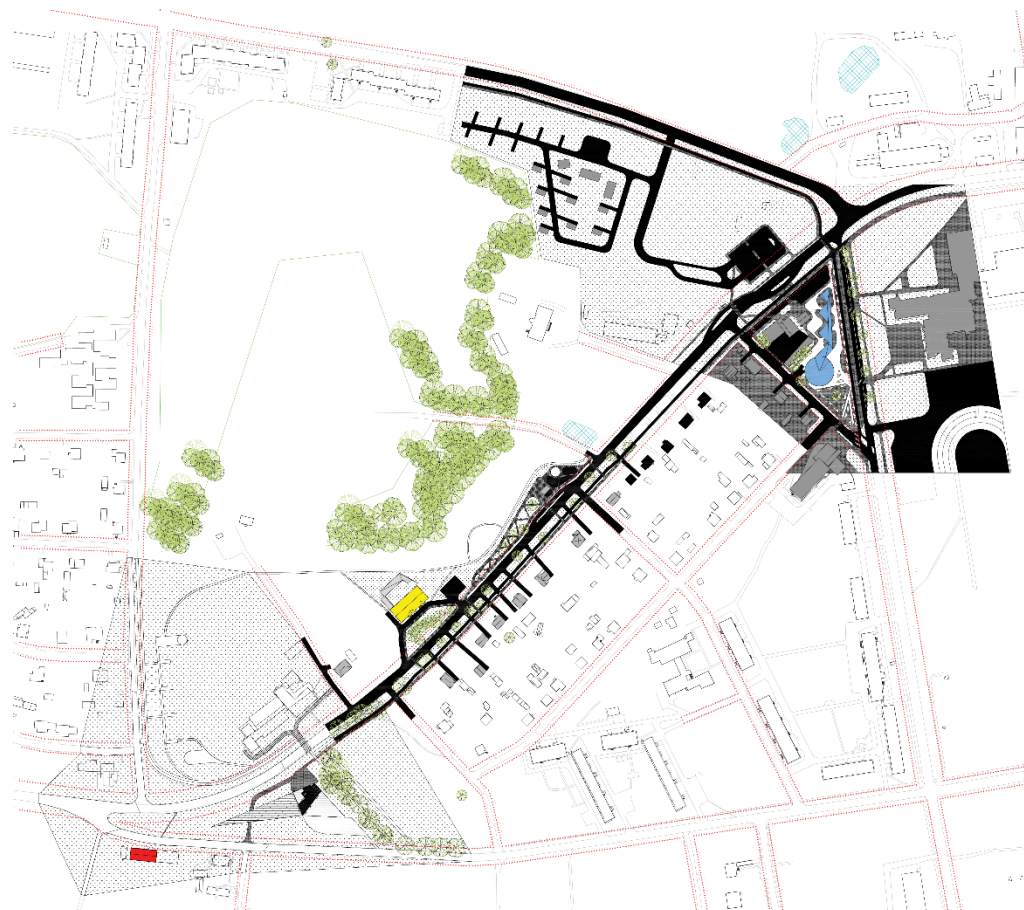
Publiskā ārtelpa

32. attēls. Cēsu un Priekuļu funkcionālā saikne

33. attēls. Publiskās ārtelpas un mobilitātes risinājumu tīklojuma priekšlikums

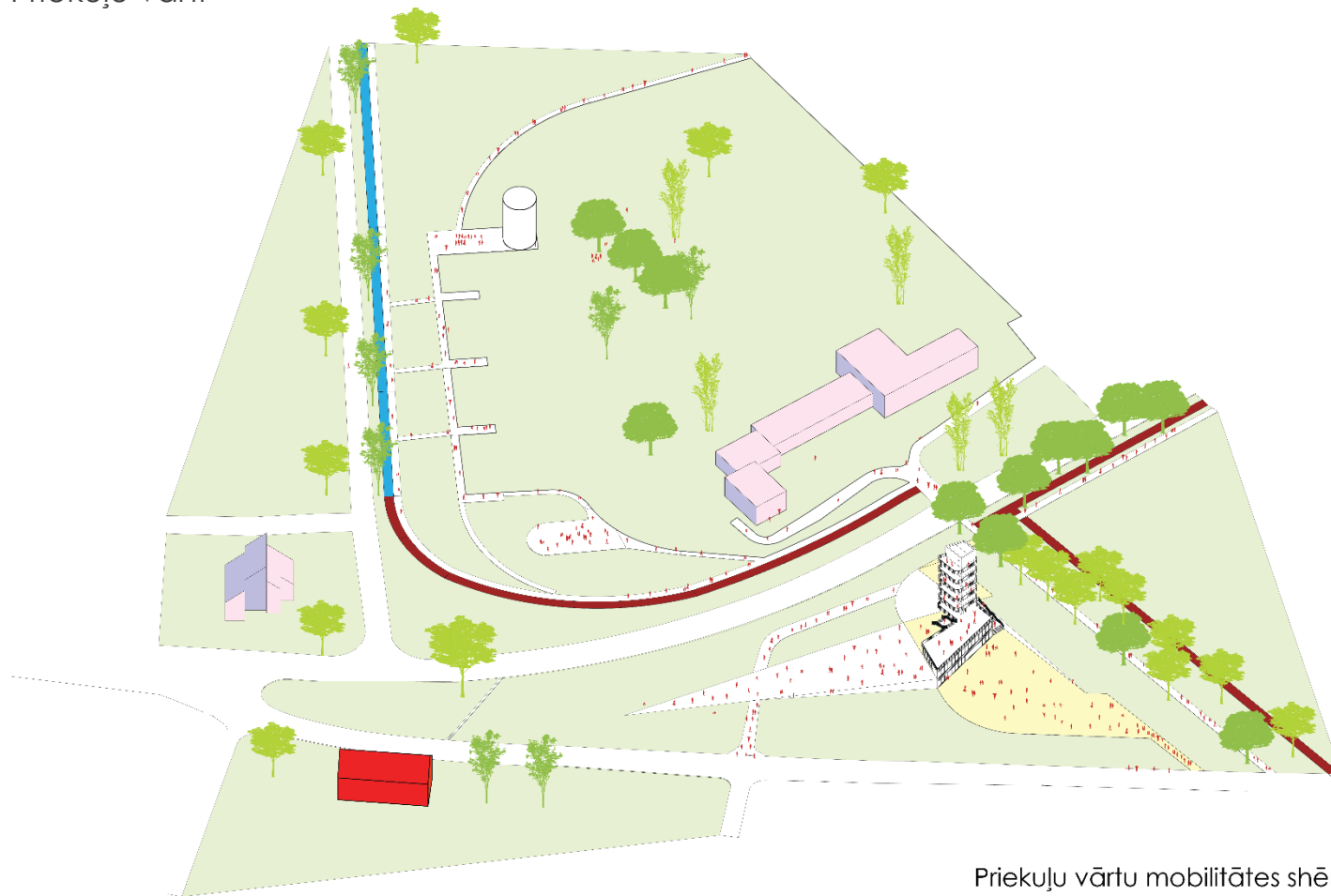

Publiskās ārtelpas ass M 1:2000

34. attēls. Priekuļu publiskās ārtelpas centrālā ass

Brīvās teritorijas

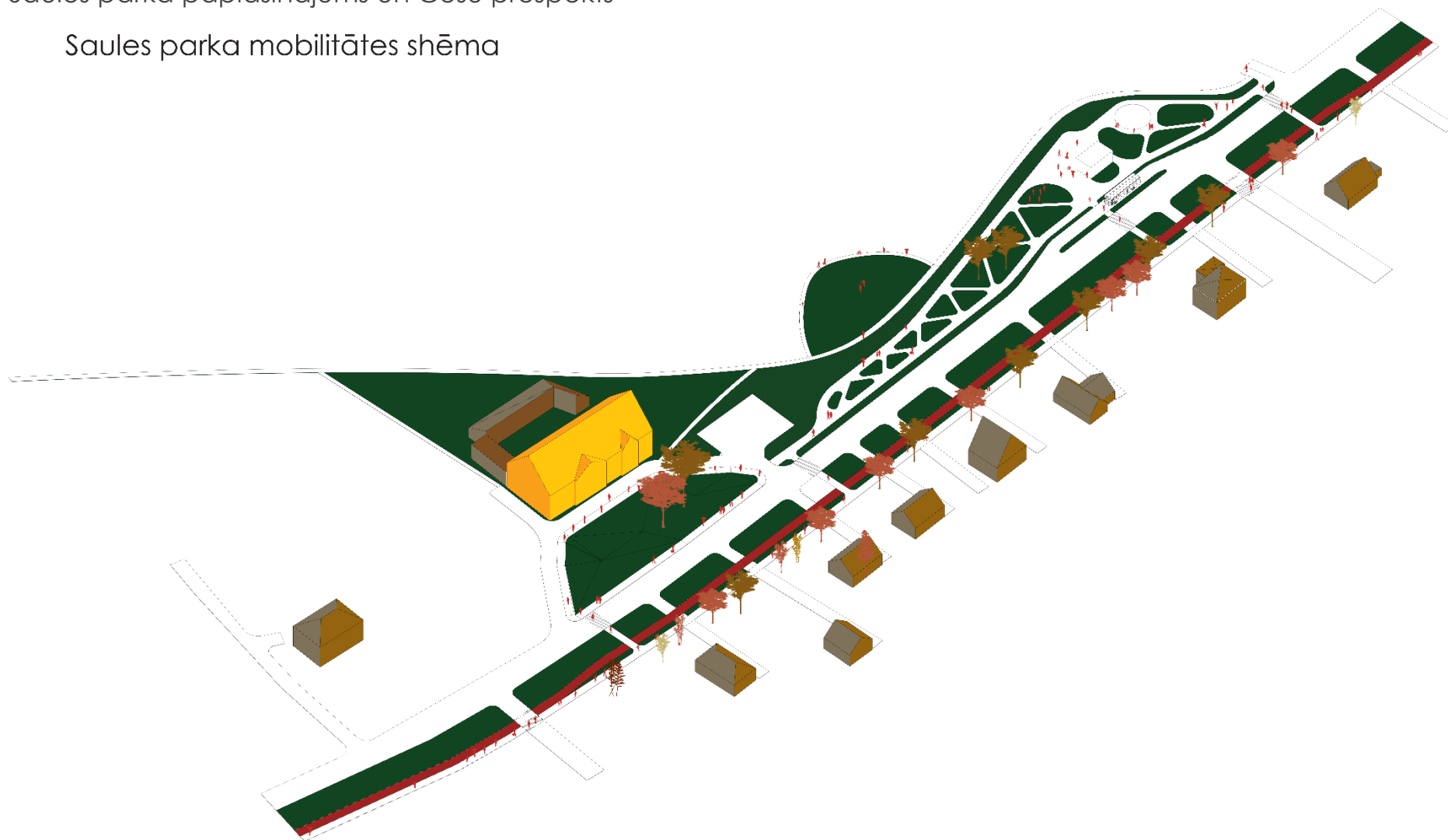
Priekuļu vārti

34. attēls. Priekuļu vārtu priekšlikums

Saules parka paplašinājums un Cēsu prospekts

Saules parka mobilitātes shēma

35.attēls. Saules parka paplašinājuma un Cēsu prospekta priekšlikums

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija. Vietrades komanda „nēbetjā”, 2016

Priekuļu centrs – multifunkcionāla estrāde, paviljoni un kempings

Priekuļu centra mobilitātes shēma

36. attēls. Cēsu centra kā centrālā laukuma ar estrādi, paviljoniem un kempingu priekšlikums

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija. Vietrades komanda „nēbetjā”, 2016

Pašvaldības ēka „Knēžas”

x.attēls. Pašvaldības ēka „Knēžas”. Foto uzņemts 04.09.16.

“Brīdī, kad radošums no statusa un cenu zīmes kļūs par instinktu un būtību, mēs spēsim radīt kultūru, kas mainīs Pasauli!”

Mūsdienu laikmetu raksturo nozīmīgas pārmaiņas visās dzīves jomās, kas liek pārvērtēt dominējošos uzskatus un prakses. Daži no šiem pārmaiņu procesiem sākušies pēdējo dekāžu laikā, kā, piemēram, digitalizācija un straujā tehnoloģiju attīstība, tomēr vienlaikus arvien pamanākas kļūst arī ilgstošu pārmaiņu sekas, kuru cēloņi meklējami daudz senāk. Par piemēru minama globalizācija, urbanizācija, industrializācija (un tās noriets), tautsaimnieciskā restrukturizēšanās, vērtību nomaiņa, augstās un zemās kultūras sadalījuma pazušana u.c.

Šīs sociālekonomiskās pārmaiņas rezultējušās ne tikai tajā, kā mainījusies vīzija par labklājību un iespējām kā uz to virzīties, bet arī tajā, kā esošie, vispārpieņemtie pārvaldības instrumenti sabiedrības labklājības veicināšanai gan makro, gan mikro līmenī kļuvuši neefektīvi, novecojuši, neatbilst laika diktētajām prasībām un izrādījušies sociāli un ekoloģiski bezatbildīgi.

Ekonomikas teorijas ietvaros, atbildot uz šādiem izaicinājumiem, tiek pārskatīti jautājumi par to, kas tad, mūsdienu, veicina attīstību. Pretstatā (neo-)klasiskajām izaugsmes teorijām (exogenous growth theories), kurās par ekonomiskās izaugsmes un līdztekus arī labklājības galvenajiem resursiem tiek uzskatīti zeme, darbaspēks un kapitāls, kas ir ierobežoti un to atdeve laika gaitā samazinās, jaunās izaugsmes teorijas (new growth theories) izaugsmes centrā izvirza cilvēkkapitālu un tā spēju veicināt inovāciju attīstību.

Šajā kontekstā, līdzās tādām cilvēkkapitāla formām kā zināšanas un uzņēmējdarbība, īpaša uzmanība tiek pievērsta radošumam kā būtiskam, neizsīkstošam resursam. Līdzīgi kā zināšanu tautsaimniecības vai gudrās izaugsmes ideju gadījumā, radošas ekonomikas jeb radošas tautsaimniecības prizma ļauj meklēt un atrast atbildes uz jautājumiem par to, kā atrast alternatīvus instrumentus attīstības veicināšanai, kas aizstātu vai dažādotu esošos, izmantojot cilvēku radošumu un kultūras kapitālu kā pamata resursus.

Radošums ir daudznozīmīgs un grūti definējams jēdziens, kas secīgi ietver divas problēmas:

- Tas īpaši viegli pakļaujas vispārinājumiem, jo ne visi to interpretē vienādi;
- Šādu vispārinājumu sekas var novest pie tā, ka projekti, kuros radošums tiek uzskatīts par centrālu jēdzienu, var nesniegt gaidītos rezultātus.

Tas gan nenozīmē, ka tas būtu jānoraida kā neizmantojams resurss; tomēr šī jēdziena specifika nosaka, ka ir ļoti skaidri jāformulē, par ko tieši tiek runāts. Uz šādu piesardzīgu pieeju arī uzstāj šī dokumenta autori.

Radošums vispārīgi var tikt definēts kā spēja radīt ko jaunu. Šī spēja jeb īpašība var tikt piedēvēta cilvēkiem, produktiem un pakalpojumiem, procesiem un vietām. Lai gan bieži vien šis jēdziens tiek universāli saistīts ar mākslu un kultūru, īpaši jāatzīmē, ka radošums nav ekskluzīva šo nozaru speciālistu īpašība. Secīgi, ne visas ar mākslu un kultūru saistītās aktivitātes ir radošas un ne visas radošās aktivitātes ir balstītas mākslā vai kultūrā.

Radošuma teorijā un pētniecībā pastāv daudz un dažādas versijas par to, kas tieši būtu definējams kā radošums, tomēr tām visām ir kopīgas divas idejas:

- Radošu spēju, procesu rezultātā tiek radīts jauns risinājums (negaidīts, oriģināls);
- Šim risinājumam jābūt funkcionālam, sociāli nepieciešamam un pielāgojamam konkrētajā kontekstā.

Vienkāršojot - radošums var būt gan individuāla, gan kolektīva spēja, bet, lai to uztvertu par vērtīgu attīstības resursu, radošajām izpausmēm jābūt nodevētām kādam sabiedriskam mērķim. Šie mērķi var būt dažādi, sākot ar kopienas pašizpausmi un labsajūtas uzlabošanu, beidzot ar milzīgu, sarežģītu sociālu un ekonomisku problēmu risinājumiem. Tomēr tiem nevajadzētu aprobežoties ar savtīgu indivīda vēlmi izpausties uz nodokļu maksātāju rēķina.

Tāpēc pilsētvides attīstības kontekstā varam runāt par pilsētu radošo kapitālu, kas saprotams kā pilsētas ekonomisko un sociālo elementu spēja radīt zinātniskas, tehnoloģiskas, sociālas un mākslinieciskas inovācijas, kurām pamatā ir pilsētā (vai attiecīgajā vietā) pieejamie resursi. Tomēr radošā kapitāla esamība pilsētā vēl nenozīmē, ka tas tiek veiksmīgi realizēts inovāciju formātā.

Līdzīgi kā ar zināšanām un jebkurām citām spējām, arī radošuma vērtība ir pilnīgi atkarīga no tā kāpēc un kā tas tiek pielietots.

Apdzīvotu vietu radošais kapitāls var izpausties vairākos līmeņos, no konkrētiem, vietai un telpai piesaistītiem procesiem, līdz tik abstraktam līmenim, kā visa teritorijas tautsaimniecība.

Radošās tautsaimniecības līmeņi:

- Radošā tautsaimniecība: vienlaicīgi tautsaimniecības (ekonomikas) virziens un daļa, kas balstīta idejās, inovācijās, daudzveidībā, zināšanās, sadarbībā un radošumā. Tā ietver tās ekonomiskās darbības, kurās idejas un intelektuālais īpašums rada pievienoto vērtību un labklājību.
- Radošās un kultūras industrijas: plaša industriju un ekonomisko aktivitāšu grupa, kuras attīstību virza inovatīvas idejas un intelektuālais kapitāls. Latvijas Republikas Kultūras Ministrijas definīcija šajā sarakstā ietver šādas nozares: arhitektūra, dizains, kino, izpildītājmāksla, vizuālā māksla, mūzika, izdevējdarbība, televīzija, radio un interaktīvie mediji, reklāma, datorspēles un interaktīvās programmatūras, kultūras mantojums, kultūras izglītība, atpūta, izklaide un citas kultūras darbības.
- Radošās profesijas: Latvijas Republikas Kultūras Ministrija šobrīd joprojām aktīvi nodarbojas ar radošo personu likumprojekta sagatavošanu, līdz ar to oficiālas definīcijas šim jēdzienam vēl nav. Tomēr pētījumā, kas tika veikts šī likumprojekta izstrādes ietvaros, tika izšķirtas septiņas nozares, kurās strādājošie uzskatāmi par radošām personām: arhitektūra, dizains, kino, literatūra, mūzika, teātris (ietverot dejas mākslu u.c.) un vizuālā māksla.
- **Radošās vietas:** centri, teritorijas, kvartāli, apkaimes vai citas dabas un cilvēka radītas telpiskas vienības, kas var apvienot gan radošo industriju uzņēmumus, bezpeļņas organizācijas, mākslas iestādes, individuālus māksliniekus, gan cita veida organizācijas, uzņēmumus un iestādes. Šādas vietas rada iespējas sabiedrības līdzdalībai, tīklošanās procesiem un kultūras radīšanai. Tās kalpo kā radošās uzņēmējdarbības un inovatīvu ideju inkubācijas vietas, un piedāvā nepieciešamo infrastruktūru, lai veicinātu sadarbību un veiksmīgi radītu jaunus risinājumus vietējām problēmām. Sociāli atbildīgais radošo vietu uzdevums ir realitātē ienest jauna veida, alternatīvus risinājumus, kas ir spējīgi aizstāt sevi izsmēlušās prakses.

Šāds dalījums ļauj labāk izprast, ka, lai gan trīs pēdējie jēdzieni uzskatāmi par pilsētas radošās tautsaimniecības daļām, tie aplūko savstarpēji atšķirīgus līmeņus. Tas norāda uz to, ka politiskās stratēģijas un instrumenti jebkurā no šiem līmeņiem būs atšķirīgi ļoti daudzējādā ziņā - gan mērķauditorijas un iespēju, gan taustāmības jeb atdeves ziņā. Klasiskas tautsaimniecības, industriālo stratēģiju, kā arī darbaspēka attīstības politiku instrumenti nav tādi paši kā vietrades instrumenti - un no tiem nevar sagaidīt vienādu atdevi.

„Knēžas” transformācijas projekts esošajā stadijā ir attiecināms uz pēdējo, radošo vietu līmeni.

Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija. Vietrades komanda „nēbetjā”, 2016

„Knēžas” kā Priekuļu un Gaujas nacionālā parka attālinātā darba telpas un radošā rezidence

Attālinātā darba telpas

Vēsturiskā ēka “Knēžas” sevī glabā vēl neatklātu potenciālu un izmantošanas iespējas. Atrašanās vieta, telpu plānojums un strādāšanas prakses pārmaiņu tendences liek apsvērt jaunas ēkas iedzīvošanas prakses, kas attīstāms kā pašvaldības bizness.

Pirmajā ēkas stāvā izvietojamas dažāda izmēra darba telpas - kā individuālam, tā komandu darbam un pasākumiem. Laikmetā, kad darba prakse kļūst aizvien neatkarīgāka un telpai nepiesaisīta, kolektīvi un komandas meklē vietu darbam arī ārpus savas ierastās vides (piemēram, Rīgas). Klasiski viesu nami vai kempingi nav šādam tūrismam piemēroti.

Pirmā stāva darba telpas aprīkotas ar galdiem, krēsliem, plauktiem, ko viegli transformēt un pārveidot dažādām komandām un darba scenārijiem. Pieejama biroja tehnika, neliela virtuve un atpūtas zona. Lai palielinātu ēkas darbības efektivitāti, kā arī audzētu funkciju dažādību, pirmajā stāvā iespējams izvietot Priekuļu tūrisma centru, bāru vai kafejnīcu. Tādejādi nodrošinot pakalpojumus gan viesiem, gan vietējiem.

Radošās rezidences

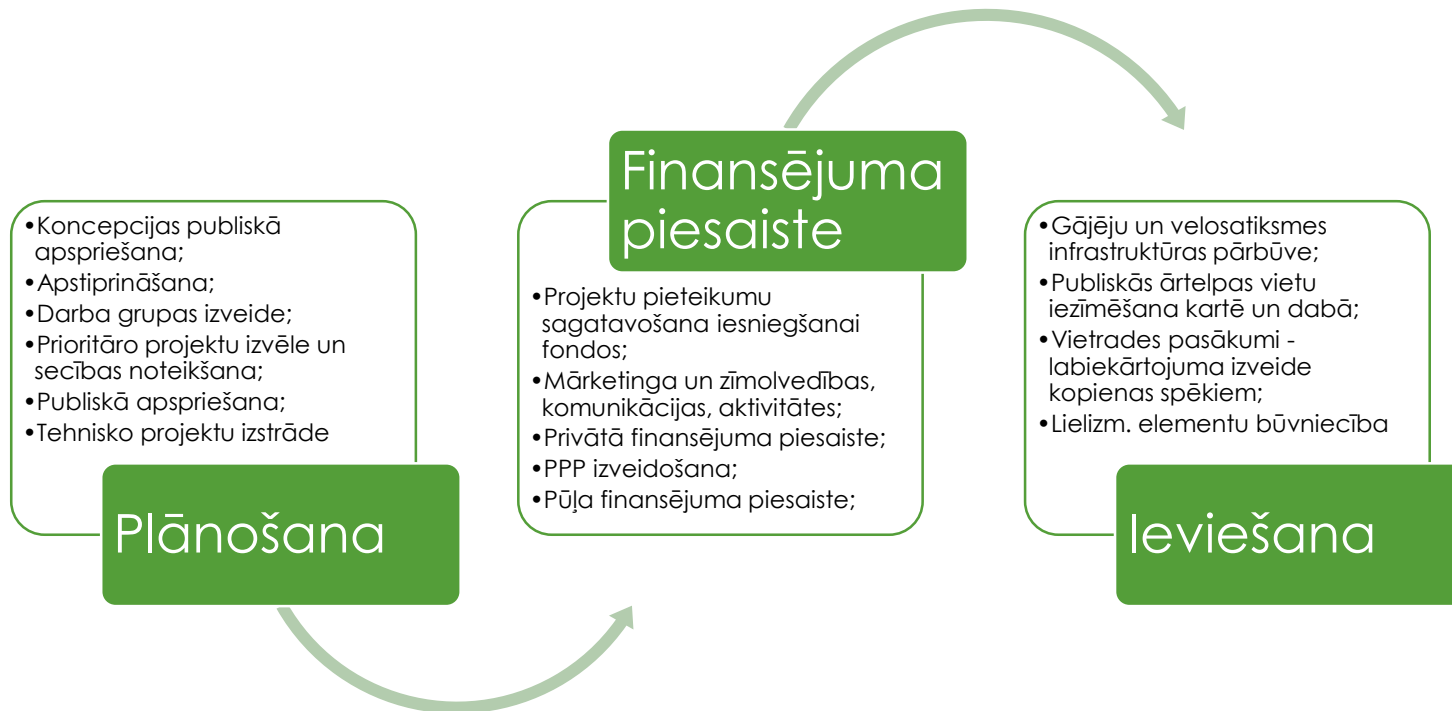
Ēkas otrajā stāvā izvietotas naktsmītnes - lielāki un mazāki numuriņi rezidences viesiem, piedāvājot māksliniekiem naktsmājas un platformu radošajai darbībai, tādejādi paplašinot Priekuļu kultūras notikumu daudzveidību un viesiem piedāvātās iespējas. Kopā ar skatu torņa laukumu, mākslas skolu un gleznaino ainavu, ēka veido ansambli un iekļaujas kopējā Priekuļu “vārtu” kontekstā. Tā ir ciema vizītkarte un reprezentatīvs ieejas portāls.

Apkārtne un skatu torņa laukums izmantojams plenēru organizēšanai, mākslas instalāciju izvietošanai un citām aktivitātēm. Notikumu organizēšanā iesaistāmi vietējie mākslinieki (Ritums Ivanovs u.c.) un mākslas skolas skolotāji. Priekuļos var rīkot vasaras skolas ar iespējamo sadarbību ar Siguldas un Cēsu radošajām vasaras skolām.

Otrais stāvs iekārtots ar vienkāršiem hosteļa numuriem dažādos izmēros un komplektācijās.

Ieviešanas scenāriji un vadlīnijas

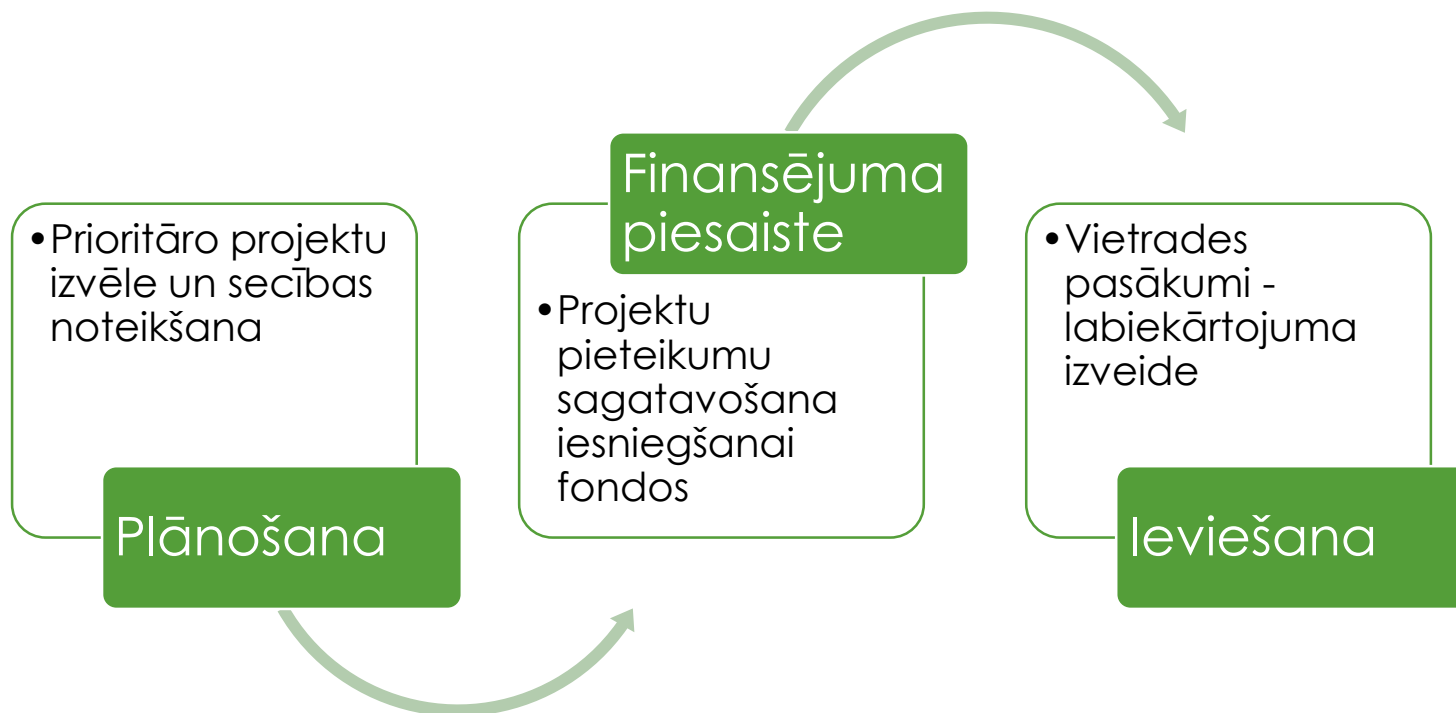
Optimālais scenārijs

Mērenais scenārijs

Rūkošais scenārijs

Biznesa modelis

Partneri <ul style="list-style-type: none"> ▪ Priekuļu novada pašvaldība; ▪ Cēsis; ▪ Vidzemes plānošanas reģions; ▪ Vietējie uzņēmēji; ▪ Fonds atvērtai sabiedrībai DOTS; ▪ Biedrība „DarbaVieta”; ▪ LVM (MammaDaba); ▪ LU DAC; ▪ Kustība „Latvijas Meistari”; ▪ VARAM; ▪ GNP, DAP 	Aktivitātes <ul style="list-style-type: none"> ▪ Publiskās ārtelpas darba grupas izveide; ▪ Kopienas mobilizēšana; ▪ Vīzijas un koncepcijas aktualizēšana; ▪ Prioritāro projektu izvēle; ▪ Tehnisko projektu izstrāde 	Vērtību piedāvājums <ul style="list-style-type: none"> ▪ Skatu torņi; ▪ Tūrisma informācija; ▪ Īstermiņa rezidences; ▪ Attālinātā darba telpas ▪ Konferenču telpas; ▪ Gidu un ekskursiju pakalpojumi; ▪ Velosipēdu un tūrisma inventāra īre; ▪ Neformālās izglītības pasākumi; ▪ Lekcijas; ▪ Sociālās uzņēmējdarbības apmācības; ▪ Vietējās ekonomikas stiprināšanas pasākumi – biznesa vadības un pārvaldības kursi; ▪ Amatniecības instrumentu īre un koplietošanas darbnīca; ▪ Kempings; ▪ Paviljonu un estrādes izmantošana 	Attiecības ar klientiem <ul style="list-style-type: none"> ▪ Iesaistošas; ▪ Horizontālas; ▪ Uz sadarbību vērstas; ▪ Izglītojošas; ▪ Iedvesmojošas; ▪ Brīvi pieejamas; ▪ Atbalstošas; ▪ Ilgtermiņa (sadarbības līgumi) 	Klienti <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vietējie iedzīvotāji; ▪ Reģiona iedzīvotāji; ▪ Republikas un to pilsētu iedzīvotāji; ▪ Vietējie un ārvalstu tūristi; ▪ Novada uzņēmēji; ▪ NVO; ▪ Latvijas augstākās izglītības iestādes; ▪ Pētnieki; ▪ Mākslinieki; ▪ Korporatīvie klienti
Izmaksas <ul style="list-style-type: none"> ▪ Plānošana, projektēšana, prototipēšana, būvniecība 		Ienākumi <ul style="list-style-type: none"> ▪ Maksas produkcija un pakalpojumi, īre, ziedojumi 		